

УДК 657.1

МЕТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ УКРАЇНИ

ЛУКІН ВОЛОДИМИР ОЛЕКСАНДРОВИЧ, кандидат економічних наук, доцент, ХННІ
ДВНЗ Університет банківської справи, Україна

МАЛЯРЕВСЬКИЙ ЮРІЙ ДМИТРОВИЧ, кандидат економічних наук, доцент, ХНЕУ ім.
С.Кузнеця

Анотація — Розглянуто, як впливає формулювання мети бухгалтерського обліку на відображення результатів діяльності підприємств. Розглянуті пропозиції щодо формулювання мети бухгалтерського обліку та фінансової звітності для підприємств України.

Ключові слова — Історія обліку, мета бухгалтерського обліку, принципи, стандарти.

У статті 3 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі «Закон»), яка має назву: «Мета бухгалтерського обліку та фінансової звітності» надане таке визначення цієї мети: «Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства» [1].

Відповідно до п.2.1 закону таке визначення має право на існування. В той же час, воно не відповідає на питання: яка саме інформація вважається «повною, правдивою та неупередженою». А це є важливим, адже у залежності від того, які принципи закладено в основу системи обліку та які господарські структури надають фінансову звітність, результати можуть бути різними.

Кожен з користувачів хоче отримати «для прийняття рішень повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан та результати діяльності» конкретного підприємства або установи, як це визначено у Законі. Проте кожний із них має на увазі під такою інформацією щось своє, конкретне проте різне.

Наприклад, для одних користувачів в даний проміжок часу актуальною є інформація про вартість майна підприємства на поточний момент, а прибутковість або діяльність для них не має першочергового значення, іншим навпаки більш важлива інформація про рентабельність діяльності підприємства, а не оцінка майна. Таким чином у різних користувачів і різні вимоги щодо принципів формування звітності.

Слід визначити, що на різних історичних етапах розвитку країн світу мета обліку формулювалася в них по-різному. Виділяють, як мінімум, три варіанти зміни мети обліку. Спочатку як мета визначалося виявлення наявності майна власника та забезпечення контролю за його збереженням (тобто самоінформування підприємства). Потім за мету ставилося виявлення фінансових результатів, а з поділом єдиного бухгалтерського обліку на зовнішній (фінансовий) та внутрішній (спочатку він визначався як виробничий, а потім як управлінський облік) мета обліку поділяється відповідно до його видів, причому в фінансовому обліку ця мета встановлюється, як правило, на рівні кожної окремої країни у залежності від її особливостей, а у виробничому (управлінському) обліку кожне підприємство має можливість самостійно встановлювати пріоритети щодо ієрархії цілей та задач, які вирішує ця підсистема обліку.

Таким чином мета обліку може змінюватися у залежності від етапів історичного розвитку обліку у країні. Крім того, мета обліку буде різною у залежності від його підсистеми, для якої вона формується. Так, у більшості країн світу, у тому числі і в Україні, бухгалтерський облік поділяється на управлінський, податковий та фінансовий. Для кожної із цих підсистем

конкретна мета обліку повинна визначатися окремо.

Ще один варіант поділу системи обліку на підсистеми – це поділ на облік для бюджетних установ та облік для комерційних підприємств.

Основним зовнішнім користувачем звітності бюджетних установ є держава. Саме в її інтересах і повинна встановлюватися мета обліку для бюджетних установ. І відповідно до цієї мети держава в особі її центральних органів встановлює форми звітності – фінансової, бюджетної тощо.

У інформації комерційних структур багато груп зовнішніх користувачів із різними інтересами і тому між цими користувачами може виникати конфлікт інтересів. А вирішений він може бути лише на рівні законодавства або нормативних актів більш низького рівня (положень, інструкцій, стандартів).

У зв'язку з тим, що у Законі мета обліку встановлена не конкретно, її необхідно уточнити у нормативних актах більш низького рівня.

Такими актами у національної правової системі є положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Однак у Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яким користуються комерційні підприємства, визначення мети складання фінансової звітності практично дублюється із Закону: «Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства» [2].

У аналогічному стандарті для державного сектору економіки [3], до якого відносяться бюджетні установи, мета обліку взагалі відсутня.

Тим самим зорієнтуватися у тому, які принципи закладено у порядок ведення обліку та складання фінансової звітності можливо лише опосередковано, виходячи із інших стандартів, адже конкретно в нормативних актах це не встановлено.

Конкретне визначення мети обліку та складання фінансової звітності повинно бути прописано на рівні національних стандартів для комерційного сектору економіки та для бюджетних установ. Саме такий підхід буде сприяти більш якісному складанню звітності.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (станом на 02.01.2018 р.)
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (станом на 02.01.2018 р.)
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності" затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2009 № 1541. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10> (станом на 02.01.2018 р.)

Автори

Лукін Володимир Олександрович,
доцент, ХННІ ДВНЗ Університет банківської справи (lukin_v@bigmir.net).

Маляревський Юрій Дмитрович, доцент,
ХНЕУ ім.С. Кузнеця
(Yurii.Maliarevkiy@hneu.net)

Тези доповіді надійшли 16 січня 2018 року.
Опубліковано в авторській редакції.